



**Макроекономіка**

Ірина ГРИНЮК

**АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ  
НА СТИМУЛЮЮЧЕ ТАРИФООУТВОРЕННЯ**

**Резюме**

Вказано, що сьогодняшня ситуація на ринку газу в Україні є досить складною. Зазначено, що проблеми адаптації вітчизняного ринку до європейських стандартів спричиняють ряд незручностей. Наголошено, що найбільшою проблемою є адаптація українського законодавства. Визнано, що існуючі підходи до тарифоутворення вже застаріли. Уточнено, що донедавна Україна використовувала систему «витрати плюс». Обґрунтовано, що існує потреба перейти на більш поширену у світі тарифну систему «вхід-вихід». Акцентовано, що державні регулюючі органи влади повинні прийняти заходи для гарантування того, що компенсаційні тарифи не будуть дискримінаційними та відображатимуть витрати. Коротко описано основні ідеї, міркування з цього приводу і проблеми, пов'язані з переходом на дану систему. Наведено основні положення чинного законодавства України й систем тарифоутворення, пропозиції щодо зміни чинного законодавства, регуляторної формули розрахунку тарифу та подано основні положення, які передбачає порядок формування тарифів на послуги розподілу природного газу на основі багаторічного стимулюючого регулювання. Показано основні результати впровадження пілотного проекту сприяння використанню європейських принципів тарифоутворення із застосуванням методології стимулюючого регулювання газорозподільчих компаній.

---

© Ірина Гринюк, 2017.

Гринюк Ірина, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна.

## Ключові слова

Тарифи, система «витрати плюс», система «вхід-вихід», стимулююче регулювання.

Класифікація за JEL: Q4, Q40.

## Вступ

Одним із кроків до європейського майбутнього України є перехід енергетичного сектору на роботу в системі тарифного стимулювання. Ця методологія довела свою ефективність і успішно працює у Великобританії, Франції, Німеччині, Норвегії та інших країнах ЄС.

Діюча система визначення тарифів на послуги з передачі енергії в Україні є повністю застарілою в даний час. Її основні недоліки – це недостатність інвестицій у розвиток мережі, наявність можливостей лише зниження понаднормових втрат енергії, недосконалий механізм встановлення рівня енергетичних витрат виробничої діяльності, відсутність реальних стимулів для поліпшення якості.

Питання системи тарифного стимулювання в Україні є новим, мало описаним у сучасній літературі. В даний час цій проблемі приділяють увагу такі дослідники, як О. Кривенко, А. Єрьоменко, Л. Уніговський, Є. Андріанов, А. Яїцький, С. Макаренко, Ю. Дучев.

Мета системи стимулюючого тарифоутворення полягає, в першу чергу, в активації залучення коштів для модернізації мереж. Це дасть змогу скоротити кількість і тривалість відключень і тим самим підвищити якість та надійність енергопостачання і знизить технічні втрати енергії. При цьому споживачі не відчують збільшення роздрібних тарифів. Також знизиться розмір плати за приєднання до мереж нових споживачів. Енергетична компанія зможе залучити дійсно великі інвестиції в розвиток галузі, і уряд буде вирішувати питання регіонального розвитку без залучення коштів з державного бюджету, а також усуне перехресне субсидування. Отже, мета статті полягає в тому, щоб показати основні ідеї, думки і проблеми, пов'язані з переходом до цієї системи.

### **Виклад основного матеріалу**

Говорячи про перехід на тарифну систему «вхід-вихід», доцільно окреслити нормативно-правові акти, які регулюють питання тарифоутворення. Впровадження стимулюючого регулювання для суб'єктів природних монополій в Україні регулюється рядом нормативно-правових актів, зокрема це:

- Директива 2009/73/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу стосовно спільних правил для внутрішнього ринку природного газу [1];
- Регламент 715/2009 Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу про умови доступу до мереж передачі природного газу [2];
- Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про природні монополії» від 24 червня 2012 р., № 4998-VI [3];
- План заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» у 2015 р., затвердженим розпорядженням КМУ від 4 березня 2015 р., № 213 [4];
- Коаліційна угода, укладена учасниками коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України VIII скликання та підписана Політичною партією «Народний фронт», Партією «Блок Петра Порошенка», Політичною партією «Об'єднання «Самопоміч», Радикальною партією Олега Ляшка, Політичною партією «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» [5];
- Закон України «Про ринок природного газу» від 09.04.2015 р., № 329-VIII [6].

Згідно із Директивою 2009/73/ЄС, необхідно прийняти нові заходи для гарантування прозорих і недискримінаційних тарифів на доступ до транспортування. Так, тарифи мають застосовуватися без дискримінації до усіх користувачів. Якщо зберігаюче сховище, газопровід, в якому зберігається газ, або додаткові послуги експлуатуються в умовах достатньо конкурентного ринку, то може бути дозволений доступ з допомогою прозорих та недискримінаційних ринкових механізмів.

Національні регулюючі органи влади повинні прийняти заходи для гарантування того, що компенсаційні тарифи не будуть дискримінаційними та відображатимуть витрати. У цей же час мають бути встановлені відповідні стимули для балансування вхідного й вихідного газу і для того, щоб не ставити систему під загрозу.

Національні регулюючі органи влади повинні мати можливість встановити або затвердити тарифи або методи їх підрахунку на основі пропозиції оператора чи операторів транспортної або розподільної системи чи оператора (-ів) системи скрапленого природного газу (LNG) або на основі їх узгодженої пропозиції з користувачами мережі. При здійсненні цих завдань національні регулюючі органи влади повинні стежити за тим, щоб тарифи на транспортування і розподілення були недискримінаційними та відображали витрати, а також мають враховувати граничні витрати в мережі, яких було уникнуто на довгостроковому періоді завдяки заходам з управління попитом [1].

Відповідно до Закону України «Про природні монополії», стимулююче регулювання – це державне регулювання цін (тарифів) на товари суб'єктів природних монополій і суб'єктів господарювання на суміжних ринках у сфері комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, що передбачає застосування визначених органом, який здійснює державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій, параметрів регулювання, що мають довгостроковий термін дії, стимулює суб'єктів природних монополій і суб'єктів господарювання на суміжних ринках у сфері комбінованого виробництва електричної та теплової енергії до підвищення якості товарів і ефективності регульованої сфери діяльності з поступовим скороченням неефективних витрат та забезпечує створення умов для залучення інвестицій з метою сталого функціонування і розвитку [3].

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), прийняла рішення перейти до тарифів «вхід-вихід», ґрунтуючись на методології RAB (Regulatory Asset Base, тобто стимулююче тарифоутворення). Суть RAB-методології для газотранспортної системи полягає в такому: оцінюється вартість активів, які використовуються при транспортуванні газу, та, виходячи з цієї вартості, тарифи встановлюються в такий спосіб, щоб експлуатація цих активів була вигіднішою, ніж просто зберігання еквівалентних грошових сум на депозиті в банку. Інакше кажучи, тариф має стимулювати використання газотранспортних систем як її оператора, так і замовників послуг (потужності) – власників газу, а це насамперед газодобувні компанії, та газотрейдерів. Стимул – прибуток, дозволений і контрольований регулятором. При цьому враховуються й інтереси споживачів газу. Ця ідея сама по собі прогресивна, адже значна частина європейських операторів газотранспортних і газорозподільних систем використовують саме RAB-методологію, особливо якщо йдеться про нові трубопроводи [12].

Закон України «Про природні монополії» передбачає, що «...введення стимулюючого регулювання цін (тарифів) на товари суб'єктів природних монополій, яке передбачає застосування параметрів регулювання, що мають довгостроковий термін дії, стимулює суб'єктів природних монополій до підвищення якості товарів і ефективності регульованої діяльності з поступовим

скороченням неефективних витрат і забезпечує створення умов для залучення інвестицій з метою сталого функціонування і розвитку» [3].

Закон України «Про ринок природного газу» передбачає:

- стимулювання суб'єктів ринку природного газу до підвищення ефективності газової інфраструктури та інтеграції ринку природного газу;
- створення економічних стимулів для здійснення інвестицій і підтримання у належному стані газотранспортних та газорозподільних систем [6].

Порядок формування тарифів на послуги розподілу природного газу на основі багаторічного стимулюючого регулювання передбачає:

1. Застосування багаторічного стимулюючого регулювання.

2. Визначення необхідного доходу, основою розрахунку якого є такі складові:

- прогнозовані операційні контрольовані витрати;
- прогнозовані операційні неконтрольовані витрати;
- прогнозовані витрати, пов'язані із закупівлею природного газу, що використовується для забезпечення ВТВ;
- прогнозована амортизація – розраховується на активи, що визначаються відповідно до результатів проведення незалежної оцінки активів;
- прогнозований прибуток на регуляторну базу активів (РБА) – розрахунок норми доходу здійснюється окремо на РБА, що створена на дату переходу до стимулюючого регулювання, та на РБА, що створена після переходу до стимулюючого регулювання;
- прогнозований податок на прибуток [9].

3. Коригування необхідного доходу:

- за даними виконання цільового завдання щодо досягнення показників якості послуг [13];
- застосування показників ефективності до скорочення неефективних операційних витрат.

З метою розрахунку розроблено регуляторну формулу [7, 8]:

$$IREV_t = COPEX_t + NOPEX_t + RoR \times RAB_t + DEPR_t + COR_{t-1} + COR_{t-2} + COR_{p-1}, \quad (1)$$

де  $COPEX_t$  – контрольовані операційні витрати;

$NOPEX_t$  – неконтрольовані операційні витрати;

$RoR$  – прибуток на інвестований капітал;

$DEPR_t$  – регуляторна амортизація;

$COR_{t-1}$ ,  $COR_{t-2}$ ,  $COR_{p-1}$  – корегуючі фактори.

Також слід врахувати такі фактори:

- прибуток визначається як джерело фінансування програми розвитку газорозподільних систем;
- враховується реальна вартість активів, оцінених за Методикою Фонду державного майна України;
- оцінка враховує вартість заміщення, знос;
- строк амортизації старої бази – 30 років;
- дохідність визначається, виходячи з оцінки бази активів та норми доходу на базу активів, що має відповідати вартості капіталу;
- необхідний прогнозний дохід розраховується на кожний рік регуляторного періоду (початкові вимоги до доходу);
- початкові вимоги до доходу враховують ефективні операційні та капітальні витрати [8].

З метою кращого розуміння системи стимулюючого регулювання доцільно провести порівняльний аналіз із системою «витрати плюс».

Регулювання якості надання послуг з метою покращення на ринку природного газу і доведення їх до європейського рівня передбачає:

- надання можливості споживачу робити вибір, коли це можливо та безпечно;
- підтримка і тестування ринкових механізмів визначення взаємозв'язку між якістю та доходом (тарифи), встановлення і підтримка загальних стандартів якості просування ідеї підвищення якості;
- визначення індивідуальних компенсацій у разі недотримання стандартів;
- встановлення та підтримка гарантованих стандартів якості;
- захист споживачів, які неякісно обслуговуються;
- публікування даних про фактичну якість;
- встановлення надійних правил виміру факторів якості забезпечення доступу до інформації.

Таблиця 1

**Порівняння діючої методології «витрати плюс»  
та стимулюючого регулювання [7, 8]**

Параметри	«Витрати плюс»	Стимулююче регулювання
Стимули до залучення інвестицій	Відсутні	Стимулює залучення інвестицій
Стимули щодо зниження витрат природного газу в мережі	Стимулює до зниження тільки понаднормативних витрат	Стимулює до зниження нормативних витрат
Операційні витрати	Встановлюються від досягнутого (фактичного) рівня	Щорічна індексація базових рівнів з урахуванням понижуючого коефіцієнта ефективності
Стимули до економії (скорочення неефективних витрат)	Стимулює до нарощування витрат	Стимулює до оптимізації контрольованих витрат; протягом регуляторного періоду економія залишається у ліцензіата; базові рівні на наступний регуляторний період встановлюються з урахуванням економії за попередній (50% – споживачам)
Амортизація	Не відображає реальну вартість активів, що призвело до критичного зниження вартості ОФ без можливості їх заміни	Враховується реальна вартість активів, оцінених за Методикою Фонду державного майна України
Прибуток	Розраховується за залишковим принципом, виходячи з кінцевого зростання тарифів	Нарахування норми доходу на регуляторну базу в розмірі 15,13% на інвестиції
Період регулювання	Відсутність можливості прогнозування на перспективу	Перший регуляторний період (перехідний) – 3 роки, наступні регуляторні періоди – 5 років
Показники якості	Відсутні	Передбачатиме штрафи за невиконання цільових показників якості (до 2% від необхідного доходу)

Для запровадження стимулюючого регулювання необхідні такі умови:

1. Встановлення параметрів регулювання, що мають довгостроковий термін дії, для цілей стимулюючого регулювання, а саме:

- регуляторної норми доходу на регуляторну базу активів, яка створена на дату переходу до стимулюючого регулювання;
- регуляторної норми доходу на регуляторну базу активів, яка створена після переходу на стимулююче регулювання;
- загального показника ефективності;
- індивідуального показника ефективності;
- цільового показника якості послуг [11].

2. Затвердження граничного рівня регуляторної норми доходу у сфері розподілу природного газу наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

3. Проведення оцінки активів з метою встановлення регуляторної бази активів для розрахунку регуляторної амортизації та прибутку, відповідно до Методики оцінки активів суб'єктів природних монополій, суб'єктів господарювання на суміжних ринках у сфері комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, затвердженої наказом Фонду державного майна України від 12.03. 2013 р. за № 293, та наявність позитивної рецензії звіту про незалежну оцінку активів, прорецензованого рецензентами, які працюють в органі державної влади, який здійснює державне регулювання оціночної діяльності [10].

З метою полегшення процесу переходу на тарифну систему «вхід-вихід» у 2013 р. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, прийняла ряд нормативних актів:

1. Методика оцінки активів суб'єктів природних монополій, суб'єктів господарювання на суміжних ринках у сфері комбінованого виробництва електричної та теплової енергії, затверджена наказом Фонду державного майна від 12 березня 2013 р., № 293 [14].

2. Порядок визначення необхідного доходу від здійснення діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом у разі застосування стимулюючого регулювання, затверджений постановою НКРЕ від 11.07.2013 р., № 898 [15].

3. Порядок визначення регуляторної бази активів суб'єктів природних монополій у сфері електроенергетики, затверджений постановою НКРЕ від 11.07.2013 р., № 5899 (зі змінами) [16].



4. Порядок розрахунку роздрібних тарифів на електричну енергію, тарифів на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, тарифів на постачання електричної енергії за регульованим тарифом у разі застосування стимулюючого регулювання, затверджений постановою НКРЕ від 11.07.2013 р., № 900 [17].

5. Постанова НКРЕ № 1009 «Про встановлення параметрів регулювання, що мають довгостроковий строк дії, для цілей стимулюючого регулювання» від 23.07.2013 р. [18].

6. Постанова НКРЕ № 1029 «Про застосування стимулюючого регулювання у сфері передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами» від 26.07.2013 р. [19].

7. Процедура встановлення тарифів для ліцензіатів з постачання електричної енергії за регульованим тарифом та / або з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами у разі застосування стимулюючого регулювання, затверджена постановою НКРЕ від 26.07.2013 р., № 1030 [20].

8. Порядок розподілу активів, витрат та доходів між видами діяльності ліцензіатів з постачання електричної енергії за регульованим тарифом та/або з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами, затверджений постановою НКРЕ від 26.07.2013 р., № 1031 [21].

9. Порядок визначення необхідного доходу від здійснення діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами у разі застосування стимулюючого регулювання, затверджений постановою НКРЕ від 26.07.2013 р., № 1032 [22].

У 2015 р. було прийнято ряд нормативних актів:

1. Порядок визначення регуляторної бази активів суб'єктів природних монополій у сфері електроенергетики, затверджений постановою НКРЕ від 11.07.2013 р., № 899 (зі змінами) щодо зменшення терміну корисного використання активів з 40 до 30 років.

2. Постанова НКРЕ № 1009 «Про встановлення параметрів регулювання, що мають довгостроковий строк дії, для цілей стимулюючого регулювання» від 23.07.2013 р. щодо зміни параметрів регулювання, у т. ч. норми доходності на «старі активи» та цільових показників якості.

3. Процедура встановлення тарифів для ліцензіатів з постачання електричної енергії за регульованим тарифом та / або з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами у разі застосування стимулюючого регулювання, затверджена постановою НКРЕ № 1030 від 26.07.2013 р., щодо зміни терміну подання матеріалів на встановлення тарифів.

З метою оновлення нормативної бази в 2016 р. передбачалося розроблення та прийняття регуляторних актів за таким планом:

1. Розробка документів.
2. Схвалення проектів на відкритому засіданні.
3. Оприлюднення проектів на офіційному сайті.
4. погодження з органами влади.
5. Затвердження проектів на відкритому засіданні.
6. Державна реєстрація в Міністерстві юстиції України та публікація [8].

Згідно із цим планом пропонувалося внести зміни у два нормативні акти:

1. Проект постанови НКРЕКП «Про затвердження Процедури встановлення та перегляду тарифів для ліцензіатів з розподілу природного газу у разі застосування стимулюючого регулювання».

2. Проект постанови НКРЕКП «Про внесення змін до постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, від 28 листопада 2013 року № 1499» в частині зміни обсягів розподілу природного газу на показник замовленої потужності розподілу природного газу.

Зміни до наведених постанов не були внесені у 2016 р.

З метою сприяння використання європейських принципів тарифоутворення із застосуванням методології стимулюючого регулювання газорозподільчих компаній було здійснено роботу над реалізацією пілотного проекту. У проекті брали участь 6 газорозподільчих компаній. У рамках Проекту Ernst & Young (ТОВ «Ернст енд Янг») було проведено оцінку ринкової вартості активів, що використовуються у діяльності з розподілу природного газу, для визначення регуляторної бази таких активів під час переходу до стимулюючого регулювання тарифів та визначення нормативних і залишкових строків використання, проведено відповідно до Методики оцінки активів. За результатами переоцінки активів їх вартість збільшено майже в 4 рази порівняно з балансовою вартістю.

Порядок формування тарифів на транспортування природного газу розподільними трубопроводами на основі багаторічного стимулюючого регулювання було адаптовано до європейських підходів, законодавства ЄС у частині запровадження сучасних методів регулювання природних монополій у сфері енергетики.

Розробку Порядку здійснено за результатами Проекту Twinning «Посилення регуляторної та юридичної спроможності НКРЕ щодо регулювання газового сектору», одним з компонентів якого було «Багаторічне стимулююче регулювання та бенчмаркінг газорозподільчих компаній».

Загальна мета Проекту Twinning полягала у посиленні інституційної спроможності та наданні допомоги Комісії у частині довгострокового розвитку і впровадження найкращої практики регулювання в газовому секторі, який функціонує відповідно до найкращих практик Європейського Союзу. Посилення спроможності НКРЕ у розвитку та запровадженні законодавчих актів, нормативних і регуляторних документів, а також адаптування системи прийняття рішень, зокрема щодо багаторічного регулювання [8].

## Висновки

Основні переваги введення стимулюючого регулювання для передачі енергії та енергопостачання компаній полягають у зменшенні контролю за перешкодами в роботі, зниженні вигод від збереження за рахунок підвищення ефективності компанії і найголовніше – забезпеченні необхідних програм фінансування інвестицій через власний та залучений капітал. Для споживачів енергії й економіки України загалом реалізація стимулюючого регулювання забезпечить створення привабливого інвестиційного клімату для приватних інвестицій, підвищення якості та надійності енергопостачання й ефективності діючих енергетичних компаній за рахунок скорочення неефективних операційних витрат і повернення до клієнтів досягнутих переваг, серед яких відповідне зниження тарифів.

## Список використаної літератури

1. Директива 2009/73/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу стосовно спільних правил для внутрішнього ринку природного газу [Електронний ресурс]: затв. 13 лип. 2009 р. – Режим доступу: <http://govuadocs.com.ua/docs/741/index-242041.html>.
2. Регламент 715/2009 Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу про умови доступу до мереж передачі природного газу [Електронний ресурс]: затв. 13 лип. 2009 р. – Режим доступу: [mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245023095](http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245023095).
3. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про природні монополії» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 19–20. – Ст. 186. – Режим доступу: [zakon.rada.gov.ua/laws/show/4998-17](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4998-17).
4. План заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» у 2015 році [Електронний ресурс].

- ресурс] : затв. розпор. КМУ від 4 берез. 2015 р., № 213-р. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-p>.
5. Угода про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна» [Електронний ресурс] : підп. 27 лист. 2014 р. Політ. партією «Народний фронт», Партією «Блок Петра Порошенка», Політ. партією «Об'єднання «Самопоміч», Радик. партією Олега Ляшка, Політ. партією «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина». – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0001001-15>.
  6. Закон України «Про ринок природного газу» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 27. – Ст. 234. – Режим доступу : [zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19).
  7. Впровадження методології стимулюючого тарифоутворення в сфері транспортування природного газу із переходом на тарифну систему «вхід-вихід» для Укртрансгаз [Електронний ресурс] : презентація (м. Київ, 28 грудня 2015 р.). – Режим доступу : [www.inogate.org/documents/O\\_Kryvenko\\_NERC\\_UA.pdf](http://www.inogate.org/documents/O_Kryvenko_NERC_UA.pdf).
  8. Кривенко О. О. Запровадження стимулюючого тарифоутворення в сфері розподілу природного газу [Електронний ресурс] / О. О. Кривенко. – Режим доступу : <http://www.slideshare.net/NKREKP/ss-55281939>.
  9. Проект Постанови НКРЕ «Про затвердження Порядку формування тарифів на транспортування природного газу магістральними трубопроводами територією України на основі тарифної системи «вхід/вихід» з урахуванням параметрів тарифоутворення, що мають довгостроковий період дії для цілей стимулюючого регулювання та забезпечення дотримання регуляторної норми доходу у сфері транспортування природного газу магістральними трубопроводами за системою регульованої бази інвестиційного капіталу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nerc.gov.ua/?id=12117>.
  10. Постанова НКРЕ «Про застосування стимулюючого регулювання у сфері передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами» [Електронний ресурс] : зареєстр. в М-ві юстиції України 01 серп. 2013 р. за № 1294/23826. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1294-13?test=XX7MfyrCSgky.XXIZiQzBVSJH14pks80msh8le6>.
  11. Постанова НКРЕ «Про затвердження Порядку формування тарифів на транспортування природного газу розподільними трубопроводами на основі багаторічного стимулюючого регулювання» [Електронний ресурс] : зареєстр. в М-ві юстиції України 6 груд. 2013 р. за № 2071/24603. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2071-13>.

12. Єрмоєнко А. РАВство [Електронний ресурс] / А. Єрмоєнко, Л. Уніговський, Є. Андріанов. – Режим доступу : [http://gazeta.dt.ua/energy\\_market/rabstvo-\\_.html](http://gazeta.dt.ua/energy_market/rabstvo-_.html).
13. Постанова НКРЕ «Про затвердження Порядку визначення необхідного доходу від здійснення діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами у разі застосування стимулюючого регулювання» [Електронний ресурс] : зареєстр. в М-ві юстиції України 01 серп. 2013 р. за № 1293/23825. – Режим доступу : [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/RE23825.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE23825.html).
14. Методика оцінки активів суб'єктів природних монополій, суб'єктів господарювання на суміжних ринках у сфері комбінованого виробництва електричної та теплової енергії [Електронний ресурс] : затв. наказом Фонду держ. майна від 12 берез. 2013 р., № 293. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0522-13>.
15. Порядок визначення необхідного доходу від здійснення діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом у разі застосування стимулюючого регулювання [Електронний ресурс] : затв. Постановою Нац. комісії, що здійснює держ. регулювання у сфері енергетики 11.07.2013 р., № 898. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1220-13>.
16. Порядок визначення регуляторної бази активів суб'єктів природних монополій у сфері електроенергетики [Електронний ресурс] : затв. постановою НКРЕ від 11.07.2013 р., № 5899. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1221-13>.
17. Порядок розрахунку роздрібних тарифів на електричну енергію, тарифів на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, тарифів на постачання електричної енергії за регульованим тарифом у разі застосування стимулюючого регулювання [Електронний ресурс] : затв. постановою НКРЕ від 11.07.2013 р., № 900. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1222-13>.
18. Постанова НКРЕ «Про встановлення параметрів регулювання, що мають довгостроковий строк дії, для цілей стимулюючого регулювання» [Електронний ресурс] : затв. НКРЕ від 23.07.2013 р., № 1009. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1266-13>.
19. Постанова НКРЕ «Про застосування стимулюючого регулювання у сфері передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами» [Електронний ресурс] : затв. НКРЕ від 26.07.2013 р., № 1029. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1294-13>.
20. Процедура встановлення тарифів для ліцензіатів з постачання електричної енергії за регульованим тарифом та / або з передачі електричної

енергії місцевими (локальними) електричними мережами у разі застосування стимулюючого регулювання [Електронний ресурс] : затв. постановою НКРЕ від 26.07.2013 р., № 1030. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1301-13>.

21. Порядок розподілу активів, витрат та доходів між видами діяльності ліцензіатів з постачання електричної енергії за регульованим тарифом та / або з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами [Електронний ресурс] : затв. постановою НКРЕ від 26.07.2013 р., № 1031. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1292-13>.
22. Порядок визначення необхідного доходу від здійснення діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами у разі застосування стимулюючого регулювання [Електронний ресурс] : затв. постановою НКРЕ від 26.07.2013 р., № 1032. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1293-13>.

Стаття надійшла до редакції 13 грудня 2016 р.